

Юшко С. В. До питання про оподаткування заробітної плати в Україні

Розширена анотація

Заробітна плата є одним з основних джерел доходів домогосподарств України, проте питання її оподаткування та стягнення інших обов'язкових платежів і внесків зачіпають інтереси не лише окремих фізичних осіб, а й значною мірою – роботодавців: фонд оплати праці найманих працівників виступає об'єктом обкладання внесками до фондів соціального страхування, а також бюджету та державних цільових фондів, для яких нарахована заробітна плата окремих працівників або фонд заробітної плати усіх зайнятих на підприємстві (в установі, організації) осіб є важливим (для цільових фондів – найвагомим) джерелом їх формування.

Наголошується, що недосконалість механізму оподаткування заробітної плати, утримання та нарахування внесків до соціальних фондів призвели до порушення принципу соціальної справедливості: особи з більш низькими доходами змушені нести на собі підвищений податковий тягар, віддаючи більшу частину своїх доходів для формування бюджету та позабюджетних цільових фондів.

Відзначається, що окремі заходи, які приймаються державою в контексті зниження навантаження на фонд заробітної плати, залишаються недостатньо ефективними, не стимулюючи належним чином роботодавців відмовлятися від таких, що стали звичними, «конвертних зарплатних виплат». У переліку таких заходів, називаються, зокрема:

відмова від прогресивної шкали оподаткування заробітної плати у 2004 р і перехід до оподаткування за єдиною (до 2007 р. 13%, а з 2007 до 2010 р – 15%) пропорційній ставці;

встановлення максимальної величини доходу співробітників, з якого стягуються платежі до соціальних фондів (17 прожиткових мінімумів на сьогоднішній день);

встановлення прямого зв'язку між сумами внесків до Пенсійного і соціальних фондів та подальшими виплатами з таких фондів;

повноцінне включення до страхового стажу для призначення пенсійних і соціальних виплат лише місяців, розмір нарахованих та сплачених внесків в яких становить не менше мінімального страхового внеску;

запровадження з 2015 р обов'язку для роботодавців сплачувати єдиний соціальний внесок зі співробітників, для яких займане ними місце роботи є основним, в сумі не нижче добутку мінімальної заробітної плати, встановленої законодавством, і базової ставки внеску відповідно до класу професійних ризиків на виробництві;

посилення відповідальності за порушення у сфері трудового законодавства;

запровадження нового механізму стимулювання господарюючих суб'єктів за забезпечення офіційного підвищення доходів зайнятим у них особам шляхом надання права на застосування зниженої ставки єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Автор детально зупиняється на останній складовій, розглядає її суть та умови застосування. Наголошується, що новий механізм, запропонований законодавцями в контексті врегулювання проблеми тіньових розрахунків по заробітній платі, після його незначного удосконалення з метою забезпечення учасникам системи соціального страхування однакових стартових умов зможе стати по-справжньому дієвим за умови гарантування його незмінності протягом тривалого періоду часу і чіткого дотримання державою взятих на себе зобов'язань.

Робиться висновок, що мінливість державної соціальної політики, відсутність належної справедливості в розподілі коштів громадських фондів є глибинними причинами, через які проблема тіньових заробітків не вирішена й досі. Тільки створення прозорої та обґрунтованої системи соціального та пенсійного страхування, яка б працювала, забезпечуючи належну соціальний захист застрахованих осіб, а не була декларативною, дозволить наблизитися до врегулювання даного питання.

Повний текст статті див. за посиланням:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2015_10_5